

MOBILNOST I PRISTUP ZELENIM POVRŠINAMA I
ZDRAVOM OKOLIŠU

VAŽNOST ZELENIH POVRŠINA U ŽIVOTU STARIJIH OSOBA

TIM: IVANA BANDOV, LEA ELVEĐI, LUCIJA GRBEŠ,
DOROTEJA MIKULIĆ, JOSIPA OREČIĆ I MARIJA PERKO

SADRŽAJ

Uvod	1
Zelene površine u Zagrebu	2
Kako popraviti situaciju u Donjem Gradu?	3
Starije osobe i zelene površine	
• Prednost zelenih površina	5
• Važnost zelenih površina za starije stanovništvo	6
• Uključenost starije populacije u pitanja zaštite okoliša	8

Uvod

Udio starijih osoba u gradskoj četvrti Donji Grad, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, iznosio je čak 23,8%, što ga čini gradskom četvrti s najvećim udjelom starije populacije u Zagrebu. Istovremeno, Donji Grad najmanja je gradska četvrt te zauzima svega 0,5% površine grada Zagreba. Gradska četvrt Donji grad raspolaže površinom od 132,4 ha, od čega samo 7,6% čine javne zelene površine.

Tema ovoga letka bavi se smanjenom zastupljenošću javnih zelenih površina u gradskoj četvrti Donji Grad te problemom pristupa istima od strane starijeg stanovništva Donjeg Grada. Ovaj letak nastao je uz pomoć raznih stručnjaka, kako iz područja zaštite prava starijih osoba, tako i iz područja zaštite okoliša.

Zelene površine u Zagrebu

„Za Grad Zagreb možemo reći da situacija nije izvrsna, ali ima mjesta i za popravak kada govorimo o otvorenoj zelenoj površini po stanovniku. Problem nastaje zbog neravnomjerne raspodjele gustoće stanovništva i veličine zelene infrastrukture koja se nalazi u blizini stanovnika. Tako Grad Zagreb ima puno parkova, ali isti znaju biti premali u odnosu na gustoću naseljenosti.”

IVAN KOS, UDRUGA EKO ZAGREB

„Prema istraživanju Tehničkog sveučilišta u Beču, u Zagrebu 4 od 10 osoba nemaju zelenu površinu dostupnu na manje od 5 minuta hoda odnosno 300 metara što je preporuka Svjetske zdravstvene organizacije.”

„Neke veće zelene površine u središtu su pretežito reprezentativnog karaktera, dok su druge intenzivno korištene zelene površine manje i okružene gusto naseljenim stambenim područjima.”

PERICA ŠTEFAN, GREENPEACE

Kako popraviti situaciju u Donjem Gradu?

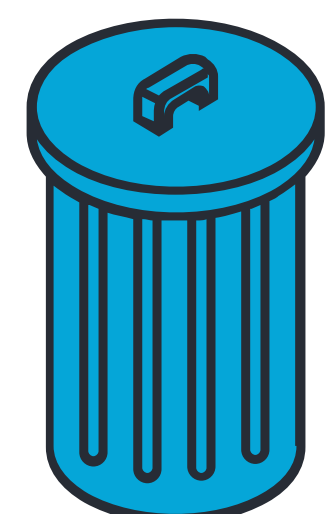
„Prvo je potrebno čuvati postojeće površine. Drugo, treba identificirati nepotrebne derutne površine, napuštene parcele i razrušene građevine te na tim mjestima urediti javne zelene površine. Treće, treba potaknuti manje lokalne inicijative da same prepoznaju određena područja koja će uređivati i paziti. Četvrto, može se pristupiti građenju i održavanju zelenih krovova i balkona na kojima će se saditi biljke i tako povećati zelene površine. Peto, treba omogućiti bolju pristupačnost zelenim površinama (npr. javni prijevoz, pješačke i biciklističke staze).”

IVAN KOS, UDRUGA EKO ZAGREB

„Jedna od mogućnosti je ozelenjavanje Kvaternikova trga. Ozelenjavanje se može postići i pedestrijanzacijom te uvođenjem zelenih ulica, kao što predlažemo za novu promenadu od HNK do Zrinjevca ili dio Stare Vlaške.”

IPOSTOZAGRAD

Kako popraviti situaciju u Donjem Gradu?

„Mi bi kao Matica umirovljenika mogli jedino dignuti taj problem na nivo grada i napraviti u pozitivnom smislu „atak“ (napad) na mjesne odbore. Trebalo bi na tome raditi, ali mjesni odbori su ti koji moraju imati interes. Ako nitko ne iskazuje interes onda se zanemari, a inače se problem šalje prvo na vijeće gradskih četvrti pa na Grad Zagreb.”

MATICA UMIROVLJENIKA GRADA ZAGREBA

„U Zagrebu se općenito malo pažnje pridaje zelenim površinama. Ako govorimo o povećanju zelenih površina u smislu uređivanja zelenih krovova ili debetonizaciji, zatim sadnji drvoreda – teško. Razuman način na koji bi se zelene površine u Zagrebu mogle povećati je zatvaranjem ulica za promet.”

JASNA ŠUMANOVAC, ZELENA AKCIJA

Starije osobe i zelene površine

Prednosti zelenih površina

“Dosadašnja istraživanja koja su se bavila ovom temom jasno pokazuju kako su osobe okružene zelenilom i koje iz svojeg doma imaju pogled na zelenilo sretnije od osoba koje žive u „betoniziranom” okruženju. Također, ljudi koji više borave u prirodi imaju duži životni vijek, zadovoljniji su životom, osjećaju manju razinu stresa, smireniji su, imaju bolji imunitet, ali i veće samopoštovanje i mentalno zdravlje, općenito.”

PERICA ŠTEFAN, GREENPEACE

„Što se umirovljenika tiče, vrijedi sve prethodno navedeno s naglaskom na mogućnost šetnje, vježbe i rekreacije. Također, tu je bitan i smanjen promet i buka na zelenim površinama, a i postoje istraživanja koja potvrđuju da zelene površine za umirovljenike imaju socijalni i psihološki benefit, osjećaj pomlađivanja, ugodan prostor za dokolicu i razmišljanje.”

„Prema određenim istraživanjima, zelene površine dovode do općeg većeg zadovoljstva umirovljenika u blizini parka, kod njih je zabilježena manja razina stresa te ujedno dulji životni vijek.”

IVAN KOS, UDRUGA EKO ZAGREB

Starije osobe i zelene površine

Važnost zelenih površina za starije stanovništvo

„Starije stanovništvo Donjeg Grada na zelene površine gleda kao na svoj dnevni boravak. To je mjesto gdje mogu izaći na kratko iz svoga stana i uživati na zraku i u pogledu.”

JASNA ŠUMANOVAC, ZELENA AKCIJA

„Njima su zelene površine itekako važne, pogotovo kad se negdje naprave sprave za vježbanje. Ljudima je zanimljivo kad imaju nešto tako rekreativno gdje nisu vezani plaćanjem ili vremenom kada moraju doći. Onda malo vježbaju pa odu popiti kavu, sjednu na klupu, pričaju, družu se. Njima je to puno bitnije nego što mislimo. A tek stolovi sa klupama gdje mogu kartati – to im je najdraže kad je ljepše vrijeme.”

MATICA UMIROVLJENIKA GRADA ZAGREBA

Starije osobe i zelene površine

Važnost zelenih površina za starije stanovništvo

„Osobe koje su navikle na život u samom centru grada imali su naviku odlazaka u prirodu, no u starijoj dobi to im je dosta teže obzirom na pokretljivost i na činjenicu da velika većina više ne vozi automobil.”

ZAKLADA ZAJEDNIČKI PUT

„Starije osobe koje nisu financijski ugrožene jako često ističu važnost ovog problema [smanjenja zastupljenosti zelenih površina].”

ZAKLADA ZAJEDNIČKI PUT

Starije osobe i zelene površine

Uključenost starije populacije u pitanja zaštite okoliša

„Tijekom provedbe kampanje iz 2018. godine „Vratite magnoliju” održavali smo direktne akcije i redovita druženja s građankama i građanima na Trgu žrtava fašizma, no najveći odaziv imali smo od strane umirovljenika. U direktnom razgovoru s njima dobili smo povratnu informaciju da im javne površine u centru grada jako puno znače. Na njih gledaju kao na proširenje svoga doma i mjesto za druženje.”

JASNA ŠUMANOVAC, ZELENA AKCIJA

Starije osobe i zelene površine

Uključenost starije populacije u pitanja zaštite okoliša

„Odluka o naplati ulaza u u Botanički vrt direktno pogađa starije i osiromašenije (umirovljenici) stanovništvo kao svakodnevnne korisnike vrta. Ta je odluka štetna i predstavlja primjer nebrige i nerazumijevanja potreba stanovnika od strane Grada koji je izdao suglasnost.”

IPOSTOZAGRAD

„Pronašlo bi se sigurno par ljudi koji bi sudjelovali na edukacijama o zaštiti okoliša, ali toliko smo svi zatrpani papirologijom da bi to bio izazov sve organizirati i onda bi bilo loše da se nitko ne pojavi.”

MATICA UMIROVLJENIKA GRADA ZAGREBA

„Smatramo da bi oni [stariji] bili zainteresirani za sudjelovanje u edukacijama na temu važnosti zelenih površina u životu pojedinca.”

ZAKLADA ZAJEDNIČKI PUT

Sveučilište u Zagrebu
Pravni fakultet
Studijski centar socijalnog rada

Zahvaljujemo svim stručnjacima koji su nam pomogli da provedemo ovu aktivnost i izradimo ovaj letak.

IPOSTOZAGRAD

Greenpeace

Matica umirovljenika grada Zagreba

Udruga Eko Zagreb

Zaklada zajednički put

Zelena akcija